

Основна школа „Стари град“ Ужице

**ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА III РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

Стручно веће III разреда

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ШПРАЗРЕД

- обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју ученика;
- обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
 - свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
 - развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
 - развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
 - континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
 - развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
 - пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
 - развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
 - развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
 - оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
 - развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
 - развијање позитивних људских вредности;
 - развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
 - развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
 - развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
 - повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
 - повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ФОНД ЧАСОВА ПО НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА У ТРЕЋЕМ РАЗРЕДУ

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	Нед.	Год.
1.	Редовна настава	20-23	720-793
2.	Пројектна настава	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Настава у природи	7 – 10 дана годишње	
Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава	1	36
2.	Грађанско васпитање	1	36
Г. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА			
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана г.	

СРПСКИ ЈЕЗИК

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК
Циљ	Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	180 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА Комуникативне функције	САДРЖАЈИ
– чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; – изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног дела; – уочи основне одлике народне бајке;	КЊИЖЕВНОСТ	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Лирска поезија 1. Душан Костић: Септембар 2. Григор Витез: Какве је боје поток/ Десанка Максимовић: Вожња 3. Душан Васиљев: Зима 4. Мирослав Антић: Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма 5. Драган Лукић: Свакога дана/ Шта је отац 6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече/ Љубивоје Ршумовић: Аждаја своје чеду тепа 7. Милован Данојлић: Љубавна песма 8. Љубивоје Ршумовић: Домовина себрани лепотом 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића Епска поезија 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића Проза 1. Ла Фонтен: Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец 2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће 3. Народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи

– разликује народну од ауторске бајке; – представи главне особине јунака; – уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; – разликује опис од приповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове;		4. Народна приповетка: Свијету се не може угодити 5. Бранко Ћопић: Изокренута прича 6. Оскар Вајлд: Себични цин 7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу 9. Ијан Маџуен: Реч-две о Питеру (одломак) 10. Јохана Шпири: Хајди (одломак) 11. Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима) Драмски текстови 1. Душан Радовић: А зашто он вежба 2. Александар Поповић: Лед се топи 3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра 4. Лаза Лазић: Суђење Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше 2. Избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец и друге песме) 3. Браћа Грим: Бајке (по избору) Књижевни појмови: – лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња
– разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима;	Ј Е З И К	Врсте речи: именице (градивне, збирне);

– одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; – примењује основна правописна правила; – јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – споји више реченица у краћу и дужу целину;	Г р а м а т и к а , п р а в о п и с и о р т о е п и ј а	придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки). Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности). Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано.
– препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.	Ј Е З И Ч К А К У Л Т У Р А	Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог

		рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.
--	--	---

Српски језик – годишњи фонд часова 180

Редни број теме	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
I	– чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; – изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст;	Назив наставне теме/области: КЊИЖЕВНОСТ Садржај: ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Лирска поезија 1. Душан Костић: Септембар 2. Григор Витез: Какве је боје поток/ Десанка Максимовић: Вожња	Читање и разумевање текстова из читанке; -Читање и разумевање информативних и популарних текстова из часописа за децу; -Читање текстова у наставцима; - Увођење у ченика у основне књижевне појмове и уочавање формалне разлике истих:;песма, прича драмски текст; - Уочавање ликова у тексту, хронолошког низа догађаја, места и времена дешавања радње; -Формирају и исказују своје ставове о делу које слушају или читају; -Изводе	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира -усмерава активности ученика -подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор Ученик: слуша,	Компетенција сарадња Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктивни, аргументовани начин. Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. Компетенција одговорно учешће у демократском	Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични

	– одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног дела; – уочи основне одлике народне бајке; – разликује народну од ауторске бајке; – представи главне особине јунака;	3. Душан Васиљев: Зима 4. Мирослав Антић: Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма 5. Драган Лукић: Свакога дана/ Шта је отац 6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече/ Љубивоје Ршумовић: Аждаја своје чеду тепа 7. Милован Данојлић: Љубавна песма 8. Љубивоје Ршумовић: Домовина себрани лепотом 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића Епска поезија 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића Проза 1. Ла Фонтен:	драмски текст на сцени; -Стичу читалачке навике читањем домаће лектире; -Илуструју одређени мотив из текста. - Богаћење речника путем усвајања непознатих речи из прочитаних текстова. Облик рада: фронтални, групни, индивидуални Методе рада: вербална, демонстративна Наставна средства: Уџбеници, припремљен материјал (листићи..), свеске, текстови Корелација: Природа и друштво(породични дом, школа)Групе људи: породица, школска заједница, разред,одељење, суседи.Права и обавезе чланова група.Правила понашања појединаца и групе.Празници: породични, школски. Музичка култура Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос	посматра, прича, комуницира, манипулише сликама, ређа слагалице од слова и слика, именује и чита слова, саставља речи од слова,саставља реченице чита текстове, активно учествује у причању, користи децју штампу и непознате текстове, саставља причу,решава ребусе, аутодиктат	друштву Негује своју националну, културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. Компетенција решавање проблема Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним.Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.	радови.
--	--	---	---	---	--	----------------

	– уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; – разликује опис од приповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове	Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец 2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће 3. Народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи 4. Народна приповетка: Свијету се не може угодити 5. Бранко Ћопић: Изокренута прича 6. Оскар Вајлд: Себични џин 7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу 9. Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру (одломак) 10. Јохана Шпири: Хајди (одломак) 11. Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: Од	звук – лик, музика – радња.Композиције које илуструју различитаосећања.Различити жанрови везани за ситуацијезначајне за ученике (празници,приредбе,свечаности, рођендани, венчања,новогодишње и божићне песме...). Ликовна култура (обликовање) Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа инепосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела... (споразумевање) Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани илинацртани ликови) и савремени(урађени у апликативном програму). Прича у цртаном ианимираном			
--	---	--	---	--	--	--

	читања се расте (читање у наставцима) Драмски текстови 1. Душан Радовић: А зашто он вежба 2. Александар Поповић: Лед се топи 3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра 4. Лаза Лазић: Суђење Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше 2. Избор из	филму. Изглед места и ликова. Место извођења: Учионица			
--	--	---	--	--	--

		поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравица, Плави зец и друге песме) 3. Браћа Грим: Бајке (по избору) Књижевни појмови: – лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња				
Образовни стандарди						
Шифра стандарда	Текст стандарда					

1CJ.1.2.1.	ОСНОВНИ НИВО
1CJ.1.2.2.	влада основном техником читања ћириличног и латиничног текста
1CJ. 1.2.3.	одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)
1CJ. 1.2.4.	препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту
1CJ. 1.2.5.	познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)
1CJ. 1.2.6.	одређује основну тему текста
1CJ. 1.2.7.	разуме дословно значење текста
1CJ. 1.2.8.	разликује књижевноуметнички од информативног текста
1CJ.1.5.1.	процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате
1CJ.1.5.2.	препознаје књижевне врсте (бајку и басну)
1CJ.1.5.3.	одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту
	одређује време и место дешавања радње у књижевно уметничком тексту
1CJ.2.2.1.	СРЕДЊИ НИВО
1CJ.2.2.2.	чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза
1CJ.2.2.3.	изводи једноставне закључке у вези са текстом
1CJ.2.2.4.	раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту
1CJ.2.2.5.	одређује основни смисао текста и његову намену
1CJ.2.2.6.	препознаје фигуративно значење у тексту
1CJ.2.2.7.	изводи једноставне закључке на основу текста
1CJ.2.2.8.	износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив
1CJ.2.5.1.	издваја делове текста који су му нејасни
1CJ.2.5.2.	одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине- пословице, загонетке, брзалице)
1CJ.2.5.3.	препознаје стих и строфу у лирској песми
1CJ.2.5.4.	одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова у књижевноуметничком тексту
1CJ.2.5.5.	уочава везе међу догађајима (нпр. Одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)
	разликује приповедање од описивања и дијалога
1CJ.3.2.1.	НАПРЕДНИ НИВО
1CJ.3.2.2.	изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста
1CJ.3.2.3.	повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. Текст, табела, графички приказ)
1CJ.3.2.4.	изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст
1CJ. 3.5.1.	објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. Објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)
1CJ.3.5.2.	тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст

1CJ.3.5.3.	уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст
------------	--

Редни број теме	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Назив наставне теме/области и садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
II		Тема/област: ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортографија Садржај/кључни	Облик рада: фронтални, групни, индивидуални, у пару Методе рада: вербална, демонстративна	Наставник: припремање, организовање, разговор, објашњавање, читање, писање, слушање,	Решавање проблема Сарадња Компетенција за учење	Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика описном оценом

	– одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; – примењује основна правописна правила; – јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин;	појмови: Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки). Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између	илустративна Корелација: ликовна култура, музичка култура, природа и друштво, математика Место извођења: учионица	посматрање, праћење, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, саопштавање, иницирање, процењивање, одлучивање Ученик: слушање, памћење, разговор, посматрање, анализирање, упоређивање, тражење информација, истраживање, препознавање, именовање, разликовање, читање, одговарање, писање, образлагање, замишљање, груписање, процењивање, употребљавање, сарађивање, играње.	Комуникација Естетичка компетенција; Рад са подацима и информацијама;	Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.
--	---	---	--	--	--	--

		самогласника и-о и о-и). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).				
--	--	--	--	--	--	--

Образовни стандарди

Шифра стандарда	Текст стандарда
1CJ.1.4.1.	препознаје врсте речи (именице,заменице,придеве бројеве и глаголе)
1CJ.1.4.2.	препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време(презент,перфекат и футур)
1CJ.1.4.3.	препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне,узвичне,заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)
1CJ.1.4.5.	познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи, и сл.)
1CJ.1.3.1.	пише писаним словима ћирилице и латинице
1CJ.1.3.2.	уме да се потпише
1CJ.1.3.3.	почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком
1CJ.1.3.4.	употрбљава велико слово приликом писања личних имена, назива места, назива школе
1CJ.1.3.5.	пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре;
	СРЕДЊИ НИВО
1CJ.2.4.1.	одређује врсте речи (именице,заменице,придеве,бројеве и глаголе)
1CJ.2.4.2.	препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне,присвојне и градивне придеве;личне заменице;основне и редне бројеве)
1CJ.2.4.3.	препознаје лице,род и број личних заменица у номинативу
1CJ.2.4.5.	препознаје субјекат и глаголски предикат
1CJ.2.4.6.	одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне,упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)
1CJ.2.4.7.	саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику
1CJ.2.4.9.	познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава
1CJ.2.3.1.	зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
1CJ.2.3.2.	употрбљава велико слово приликом писања имена места; правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник Ј у

1CJ.2.3.3.	интервокалској позицији; употребљава запету при набрајању пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)
1CJ.3.3.1.	НАПРЕДНИ НИВО пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене реченице
1CJ.3.4.1.	именује врсте и подврсте речи(властите и заједничке именице; описне,присвојне и градивне придеве; личнезаменице; основне и редне бројеве;глаголе)
1CJ.3.4.2.	уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола према роду и броју
1CJ.3.4.3.	одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/ контекста у којем су употребљени
1CJ.3.4.4.	употребљава речи у основном и пренесеном/ фигуративном значењу

Редни број теме	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Назив наставне теме/области и садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
-----------------	---	---------------------------------------	--	---------------------------------	----------------------------	---

III	– извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.	Тема/област: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Области и садржај: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања	Облик рада: фронтални, групни, индивидуални, у пару Методе рада: вербална, демонстративна илустративна Корелација: ликовна култура, музичка култура, природа и друштво Место извођења: учионица	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира -усмерава активности ученика -подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор Ученик: слуша, посматра, прича, комуницира, манипулише сликама, ређа слагалице од слова и слика, именује и чита слова, саставља речи од слова, саставља реченице чита текстове, активно учествује у причању, користи дечју штампу и непознате текстове, саставља причу, решава ребусе, аутодиктат	Компетенција комуникација Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. Естетичка компетенција Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.	
------------	--	--	---	--	--	--

		али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.				
--	--	--	--	--	--	--

Образовни стандарди

Шифра стандарда	Текст стандарда
1CJ.0.1.1.	познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике;
1CJ.0.1.4.	уме да преприча изабрани наративни текст на основу предходне израде плана текста и издвајања значајних делова;
1CJ.0.1.5.	уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему;
1CJ.0.1.7.	уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју.
1CJ.1.3.6.	издваја наслов, углавном се држи теме;
1CJ.1.3.7.	препричава кратак и једноставан текст;
1CJ.1.3.8.	користи скроман фонд речи(у односу на узраст) и правилно их употребљава;
1CJ.1.3.10.	пише честитку (за Нову годину, рођендан).
1CJ.2.3.5.	језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формално/неформално);

1CJ.2.3.6.	саставља кратак наративни текст;
1CJ.2.3.7.	саставља кратак дескриптивни текст.
1CJ.3.3.1.	пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама;
1CJ.3.3.5.	користи богат фонд речи (у односу на узраст)

Кључни појмови садржаја

Књижевност: поезија, проза, драма, прича, бајка, басна, текст, књижевно-уметнички и информативни текст, народна књижевност, наслов, пасус, тема текста, поука, порука текста, ликови, песма, стих, строфа, лирска песма, аутор, дијалог, монолог, песничке слике.

Језик: Реченица, реч, слог, глас, слово, субјекат, предикат, именице врста (род и број), глаголи (прошло, садашње и будуће време), придеви; обавештајна, упитна, заповедна и узвична реченица.

Језичка култура: фабула –редослед догађаја, препричавање, причање, описивање, аутодиктат.

Српски језик – допунска настава - годишњи фонд часова 18

Садржаји-наставне теме	Активност наставника	Активности ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да
Језик	- Помаже формирање и записивање кратких реченица и објашњава и помаже у примени граматичких и правописних правила	-слуша -посматра -говори -пише -чита погодне текстове и у њима уочава врсту и службу речи	- индивидуални - фронтални	уочава и препознаје реченице по значењу и облику, врсте речи - уочава главне делове реченице: субјекат и предикат - закључују да речи у реченици имају различиту функцију и означавају место, време и начин вршења радње - дели именице на заједничке и властите; уочава род и број именица

				- закључују да се глаголи разликују по радњи, стању и збивању; усвајају да код глагола разликујемо облике садашњости, прошлости и будућности - усвајају знања о роду и броју придева - врше поделу придева на описне и градивне - пише по правописним правилима
Језичка култура	- Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; - приказује, показује; - демонстрира - усмерава активности ученика - подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор	-слуша, посматра, прича, комуницира, -манипулише сликама, -ређа слагалице од слова и слика, именује и чита слова, саставља речи од слова, саставља реченице -чита текстове, активно учествује у причању, -користи деčју штампу и непознате текстове, -саставља причу, решава ребусе, аутодиктат	- индивидуални - фронтални	-влада основном техником читања и писања латиничког текста; – користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; – правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; – разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); – изражајно чита ћирилички текст – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – износи своје

				мишљење о тексту
Књижевност	- Припрема материјал за анализу текста - Помаже у разумевању текста	- чита текстове - увежбава логичко читање	- индивидуални - фронтални - у пару - рад у групи	– разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; – одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; – одреди редослед догађаја у тексту ; – уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота;

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

- Проверавање постигнућа и праћење напредовања ученика вршиће се усмено и писмено. Усмено проверавање вршиће се кроз вештине изражавања (причање, препричавање, описивање), ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, казивање напамет научених текстова (лирских и драмских), сценско приказивање драмског и драматизованог текста, читање и тумачење књижевног дела, разумевање, примена наученог.
- Писмено проверавање ученичких постигнућа вршиће се кроз контролне задатке, тестове, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, домаће задатке и писмене задатке.
- Пратиће се ангажовање ученика кроз однос према раду, однос према постављеним задацима, учествовање у наставном процесу, сарадња са другим и исказано интересовање.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- Редовно проверавати постигнућа ученика у свим фазама наставног процеса и давати препоруке за даље напредовање.
- Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.
- Вредновати постигнућа ученика на крају одређене програмске целине, као и за класификационе периоде.
- Писмено проверавање:
- школски задаци
 - домаћи задаци
 - контролне вежбе

- диктати

МАТЕМАТИКА

Назив предмета	МАТЕМАТИКА
Циљ	Циљ наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	180 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање	ГЕОМЕТРИЈА	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице.

		Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.
– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); – подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину–упореди разломке облика са једнаким имениоцима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	БРОЈЕВИ	Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \times x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре Д, М. Упоредивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом
– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом);	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење масе (кг, г, т). Мерење времена (деценија, век, секунд).

– примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама		Мерење дужине (мм, км). Мерење запремине течности (л, дл, цл, мл, хл). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.
---	--	--

Кључни појмови садржаја: бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности.

Природни бројеви до 1000: јединице, десетице, стотина, хиљада, парни и непарни бројеви, троцифрени бројеви и четвороцифрени, римске цифре до 1000, претходник, следбеник броја, изрази, рачунске операције, сабирање, сабирци, збир, одузимање, умањеник, умањилац, разлика, множење, чиниоци, производ, дељење, дељеник, делилац, количник, таблица множења и дељења, једнакост, неједнакост, непознати број, променљиви број, заграда, редослед рачунских операција, разломци.

Геометрија: круг, угао, квадрат и правоугаоник, троугао, квадратна мрежа, обим квадрата и правоугаоника, тачка, права, дуж, полуправа, раван.

Мерење и мере: дужина, милиметар, километар, мерни број, јединица мере, једноимени и вишеимени број, време, деценија, век, запремина, литар, децилитар, центилитар, милилитар, хектолитар.

Математика – годишњи фонд часова 180

Редни број теме	Исходи По завршетку теме, ученик ће моћи да;	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
-----------------	---	-------------------------------------	--	---------------------------------	----------------------------	---

I	– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); – подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише	Назив наставне теме/области: БРОЈЕВИ Садржај: Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \times x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре Д, М. Упоредивање разломака са једнаким именицима.	Облик рада: -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару Методе рада: -демонстративна -дијалогска -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови - индивидуализована метода -ИКТ метода -метода писаних радова, -интерактивна, -текстуална, -илустративна, -учење путем открића, Наставна средства: -геометријски прибор -модел геометријских тела -квадратна и тачкаста мрежа -предмети из окружења -уџбеник	Наставник: -упознаје ученике са циљевима и садржајима теме -одређује претходно искуство ученика -прати рад и залагање ученика на часу -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -омогућити ученицима да сами изводе закључке -инсистира на практичној примени стечених знања -мотивише ученике за учење -оцењивањем процењује ниво постигнућа ученика -подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке...) Ученик: - кроз игру посматра и уочава боје и облике - именује предмете и одређује положај - повезује	Комуникација - Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене Компетенција за учење - Користи различите изворе информација и има критички однос према њима- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања. Сарадња - Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,- Критички	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.
---	--	--	---	--	--	---

	скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину– упореди разломке облика са једнаким именицима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	Децимални запис броја са једном децималом	-радна свеска -материјал за практичан рад (пластелин, картон, колаж папир, канап, бојице, фломастери...) -маказе -лепак Корелација: Српски језик, ликовна култура, музичка култура, природа и друштво Место извођења: учионица	- упоређује, разликује и именује предмете - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активно приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак	процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада. Решавање проблема - Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе између њих,- Планира стратегију решавања проблема,- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем и ваншколским искуством. Дигитална компетенција - Приликом решавања	
--	--	--	--	--	---	--

					проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. Рад са подацима и информацијама - Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их , повезујући их са претходним знањем из различитих области.	
--	--	--	--	--	--	--

Образовни стандарди

Шифра стандарда	Текст стандарда
1МА.1.1.1. 1МА.1.1.2. 1МА.1.1.3. 1МА.1.1.4. 1МА.1.1.5. ”	ОСНОВНИ НИВО зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и прикаже број на датој полуправој рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде множи и дели без остатка(троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде СРЕДЊИ НИВО

1MA.2.1.1.	уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, предходни, следећи број) и разуме декадни бројевни систем
1MA.2.1.2.	уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју
1MA.2.1.3.	сабира и одузима, рачуна вредност израза
1MA.2.1.4.	рачуна вредност израза с највише две операције
1MA.2.1.5.	уме да решава једначине
НАПРЕДНИ НИВО	
1MA.3.1.1.	уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака
1MA.3.1.2.	зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени
1MA.3.1.3.	уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет
1MA.3.1.4.	уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми
1MA.3.1.5.	уме да одреди решења неједначина са једном операцијом

Редни број теме	Исходи По завршетку теме, ученик ће моћи да;	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
II	– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, - правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине	Назив наставне теме/области: ГЕОМЕТРИЈА Садржај: Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла,	Облик рада: -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару Методе рада: -демонстративна -дијалогска -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -индивидуализована метода	Наставник: -упознаје ученике са циљевима и садржајима теме -одредбеђује претходно искуство ученика -прати рад и залагање ученика на часу -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -омогућити ученицима да сами изводе закључке -инсистира на	Комуникација - Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене Компетенција за учење - Користи различите изворе	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика

	правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање	квadrата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.	-ИКТ метода -метода писаних радова, -интерактивна, -текстуална, -илустративна, -учење путем открића, Наставна средства: -геометријски прибор -модел -геометријских тела -квadrатна и тачкаста мрежа -предмети из окружења -учбеник -радна свеска -материјал за практичан рад (пластелин, картон, колаж папир, канап, бојице, фломастери...) -маказе -лепак Корелација: Српски језик, ликовна култура, музичка култура, природа и друштво Место извођења:	практичној примени стечених знања -мотивише ученике за учење -оцењивањем процењује ниво постигнућа ученика -подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке...) Ученик: - кроз игру посматра и уочава боје и облике - именује предмете и одређује положај - повезује - упоређује, разликује и именује предмете - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активно приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у	информација и има критички однос према њима- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања. Сарадња - Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара,- Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада. Решавање проблема - Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава	оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.
--	---	--	---	--	---	---

			учионица	раду -самопроцењује напредак	везе између њих,- Планира стратегију решавања проблема,- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем и ваншколским искуством. Дигитална компетенција - Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. Рад са подацима и информацијама - Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички,	
--	--	--	----------	------------------------------------	---	--

					текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их , повезујући их са претходним знањем из различитих области.	
--	--	--	--	--	---	--

Образовни стандарди

Шифра стандарда	Текст стандарда
1MA.1.2.1. 1MA.1.2.2. 1MA.1.2.3.	ОСНОВНИ НИВО уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, угао) зна јединице за мерење дужине и њихове односе користи поступак мерења дужине објекта приказане на слици
1MA.2.2.1. 1MA.2.2.2. 1MA.2.2.3. 1MA.2.2.4.	СРЕДЊИ НИВО уочава међусобне односе геометријских објеката у равни претвара јединице за мерење дужине зна јединице за мерење површине и њихове односе уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама
1MA.3.2.1. 1MA.3.2.2. 1MA.3.2.3. 1MA.3.2.4.	НАПРЕДНИ НИВО претвара јединице за мерење површине из већих у мање уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама

Редни број теме	Исходи По завршетку теме, ученик ће моћи да;	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
III	– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); – примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама	Назив наставне теме/области: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Садржај: Мерење масе (кг, г, т). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (мм, км). Мерење запремине течности (л, дл, цл, мл, хл). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	- За упознавање метарског система мера треба користити очигледна средства и давати ученицима да мере предмете из околине (у учионици, школском дворишту, код куће итд.). Исто тако, неопходно је и да се ученици вежбају да процењују одока (нпр. раздаљину између два предмета, масу и сл.), па да по завршеном таквом мерењу утврђују израчунавањем колику су грешку учинили. Облик рада: -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Наставник: -упознаје ученике са циљевима и садржајима теме -одређује претходно искуство ученика -прати рад и залагање ученика на часу -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -омогућити ученицима да сами изводе закључке -инсистира на практичној примени стечених знања -мотивише ученике за учење -оцењивањем процењује ниво постигнућа ученика -подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке...) Ученик:	Компетенција за учење - Користи различите изворе информација и има критички однос према њима- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања. Решавање проблема - Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе између њих,- Планира стратегију	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови.

			Методе рада: -демонстративна -дијалогска -илустративна -истраживачка -пројектна -хеуристичка -графички радови -ИКТ метода -интерактивна, -текстуална, -илустративна, -учење путем открића, Наставна средства: Уџбеник Рана свеска Наставни листићи Постери заматематику Нестандардне јединице мере Корелација: - Физичко и здравствено васпитање Различити облици трчања и ходања Место извођења: -Учионица -Школско	- кроз игру посматра и уочава боје и облике - именује предмете и одређује положај - повезује - упоређује, - разликује и именује предмете - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активно приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак	решавања проблема, - Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем и ваншколским искуством. Сарадња - Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара - Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада. Комуникација - Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и	
--	--	--	--	--	--	--

			двориште -Сала за физичко -Парк		намене.	
Образовни стандарди						
Шифра стандарда	Текст стандарда					
1МА.1.4.1.	ОСНОВНИ НИВО уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине(л,дл,мл) зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе(г,кг,т) уме да чита једноставније графиконе,табеле и дијаграме СРЕДЊИ НИВО уме да изрази одређену суму новца преко разкичитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама зна јединице за време (секунда, минут, сат,дан,месец,година) и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама претвара јединице за запремину течности из већих у мање претвара јединице за запремину масе из већих у мање уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставнијих задатака НАПРЕДНИ НИВО зна јединице за време(секунда,минут,сат,дан,месец,година,век)и уме да претвара једне јединице у другу у сложенијим ситуацијама претвара јединице за запремину течности претвара јединице за мерење масе					
1МА. 1.4.2.						
1МА. 1.4.3.						
1МА.1.4.4.						
1МА.2.4.1.						
1МА.2.4.2.						
1МА.2.4.3.						
1МА.2.4.4.						
1МА.2.4.5.						
1МА.3.4.1.						
1МА.3.4.2.						
1МА.3.4.3.						

Садржаји-наставне теме	Активности наставника	Активности ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
ГЕОМЕТРИЈА	- упознаје ученике са циљевима и садржајима теме -одредређује претходно искуство ученика -прати рад и залагање ученика на часу -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -омогућити ученицима да сами изводе закључке -инсистира на практичној примени стечених знања -мотивише ученике за учење -подстиче ученике да опајају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке...)	- посматра - уочава - именује - упоређује - разликује - именује - упоређује - уочава	- учење путем откривања - истраживање - симулација - пројекат - решавање проблема - кооперативно учење - учење путем откривања - истраживање - симулација - пројекат - решавање проблема - кооперативно учење	уочава и црта раван, полуправу, праву, дуж и односе међу њима, круг, угао, правоугаоник, квадрат - црта праве (паралелне, нормалне), дуж - израчунава обим квадрата и правоугаоника - уочава и црта троуглове - израчунава обим троугла

БРОЈЕВИ	-одређује претходно искуство ученика -прати рад и залагање ученика на часу -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -омогућити ученицима да сами изводе закључке -инсистира на практичној примени стечених знања -мотивише ученике за учење -подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке...)	- Посматра - пребројава - броји - сређује по редоследу - рачуна	- учење путем откривања - истраживање - симулација - пројекат - решавање проблема - кооперативно учење	упознаје и записује бројеве до 1000 (стотине, стотине и десетице); решава простије текстуалне задатке - математички се изражава (математички записује текстуалне задатке, једначине и неједначине и решава их) - упознаје, разликује и решава задатке са разломцима $1/5$, $1/10$, $1/100$, $1/1000$, $1/3$, $1/6$, $1/9$, $1/7$ - упознаје и разликује римске од арапских бројева и записује их
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	-одређује претходно искуство ученика -прати рад и залагање ученика на часу -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -омогућити ученицима да сами изводе закључке -инсистира на практичној примени стечених знања -мотивише ученике за учење -подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке...)	- упоређује - мери и процењује - уочава - именује	- учење путем откривања - истраживање - симулација - пројекат - решавање проблема - кооперативно учење	упоређује мере - мери дужи - мери масу - мери време (година, век) - мери запремину течности (литар, децилитар, центилитар, милилитар, хектолитар) - примењује стечена знања о мерама и јединицама мере

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Праћење и вредновање, оцењивање ученика треба обављати **континуирано**, уважавајући **интересовања и активности ученика** у процесу учења, а у складу са **индивидуалним развојним способностима**. Праћење и вредновање вршиће се усмено, писмено и кроз истраживачке и практичне задатке. **Оцењивање се врши бројчано**. Потребно је да учитељ и у овој етапи наставног процеса делује подстицајно на ученика, користи интересантне начине рада, и диференциране задатке. Класичне провере знања, контролне вежбе и тестови биће сведени на најмању могућу меру. Поред **мотивационог значаја**, оцена је **одраз квалитета остварености испуњености постављених стандарда**.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- Редовно проверавати постигнућа ученика у свим фазама наставног процеса и давати препоруке за даље напредовање.

Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.

- Вредновати постигнућа учника на крају одређене програмске целине, као и за класификационе периоде.

Писмено проверавање:

- школски задаци
- домаћи задаци
- контролне вежбе
- математички диктат

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Назив предмета	ПРИРОДА И ДРУШТВО
Циљ	Циљ наставе и учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	72 часа

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
- – идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; – примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; – повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; – повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; – примени правила безбедног понашања у саобраћају; – разликује чврсто, течно и гасовито		МОЈ КРАЈ Природа,човек,друштво	Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Релјеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла.Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама:

стање воде у природи и свакодневном животу; – повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; – очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; – примени поступке (мере) заштите од заразних болести; опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; – користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; – повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом;			• Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).
		ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ ПРОШЛОСТ	Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије” перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.
		КРЕТАЊЕ	Кретање тела по путањи (праволинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како

– разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора; – разликује повратне и неповратне промене материјала; – уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; – одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; – објасни како рециклажа помаже очувању природе; – изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Поинт презентацијом и/или цртежом и др); – повеже резултате рада са уложеним трудом.			настаје сенка – облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.
		МАТЕРИЈАЛИ	Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.

Кључни појмови садржаја: крај, човек, животне заједнице, оријентација у времену и простору, прошлост краја, кретање, материјали.

Жива и нежива природа: жива бића, станиште, животна заједница

Материјали: вода, ваздух, земљиште, својства материјала, механички утицај, повратне и неповратне промене

Кретање и оријентација: кретање, сила, стране света, мере за време, календар, лента времена, географска карта, картографски знакови

Људска делатност: групе, чланови, делатности

Наше наслеђе: рељеф, прошлост, историјски извори

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- Редовно проверавати постигнућа ученика у свим фазама наставног процеса и давати препоруке за даље напредовање.

Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.

- Вредновати постигнућа ученика на крају одређене програмске целине, као и за класификационе периоде.

Писмено проверавање:

- школски задаци

- домаћи задаци

- контролне вежбе

Природа и друштво – годишњи фонд часова 72

Редн и број теме	Исходи По завршетку теме, ученик ће моћи да:	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивањ е (формативно и сумативно оцењивање)
-------------------------------------	---	--	--	--	---------------------------------------	--

I	– идентификуј е облике рељефа и површински х вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; – примени правила друштвено прихватљиво г понашања поштујући права, обавезе и различитост и међу људима; – повеже	Назив наставне теме/области: Мој крај/Природа, човек, друштво Садржај: Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и	Часови у непосредној околини школе (објекти њихова намена, понашање у насељу, суседи) Разговор Посматрање илустрација у уџбенику и разговор (породица, празници, деџа права...) Игра-Разредна телевизија-деца сама праве емисије на различите теме: вести из школе, квизови, загонетне личности (занимања), дебате (зашто волим- не волим да идем у школу, никада-или понекад треба слагати...); Истраживачки рад (рељеф, становници, занимања; саобраћај у нашем крају...) Извођење једноставних огледа (вода, ваздух) Облик рада: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару, Активна настава Методе рада: Дијалогска, илустративна, демонстративна, текстуална амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова, експериментална Наставна средства: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије Корелација: Музичка култура Песме (о	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, усмерава, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује Ученик: Посматра, описује, групише, испољава, препознаје, упоређује, именује, процењује, истражује, ствара, игра се, бележи, групише,	Одговорно учење у демократском друштву- има позитиван став према поштовању људских права и слобода Сарадња- поштује друге као равноправне чланове групе Решавање проблема- самостално или консултује друге у решавању проблема Рад са подацима и информацијама- користи податке из различитих извора	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови. Активност ученика,
---	---	--	--	--	--	---

	различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; – повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; – примени правила безбедног понашања у саобраћају; – разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневно м животу; – повеже температурн е промене са променама запремине и кретања ваздуха; – очита вредности температуре воде, ваздуха и тела	хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).	природи;Стране света) Српски језикНа селу-говорна вежбаУ граду-говорна вежбаУпознајте мој крај-говорна вежбаА ово је моја школа-говорна вежбаГрађанско васпитањеПрава децеДа кажем слободноВеронаука- Божић Место извођења: учионица, часови у непосредној околини школе (објекти њихова намена , понашање у насељу, суседи	експериментиш е, сналази се у простору и времену, сазнаје, ствара, сакупља, игра се		питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке
--	--	--	--	--	--	---

	помоћу термометра; – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; – примени поступке (мере) заштите од заразних болести;					
--	---	--	--	--	--	--

Образовни стандарди

Шифра стандарда	Текст стандарда
	ОСНОВНИ НИВО
1ПД.1.5.1.	зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови
1ПД.1.5.2.	зна основна правила понашања у породици, школи и насељу
1ПД.1.5.3.	зна које људске делатности постоје и њихову улогу

1ПД.1.5.4.	зна који су главни извори опасности по здравље и животљуди и основне мерезаштите
1ПД.1.1.1.	прави разлику између природе и производа људског рада
1ПД.1.1.2.	знако и шта чини живу и неживу природу
1ПД.1.1.3.	зна заједничке карактеристике живих бића
1ПД.1.1.4.	уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума:изгледу, начину исхране,кретања и размножавања
1ПД.1.1.5.	препознајеиименуједеловетелаживихбића
1ПД.1.1.6.	разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима
1ПД.1.2.1.	препознаје и именује природне ресурсе
1ПД.1.2.2.	зна употребну вредност природних ресурса
1ПД.1.2.3.	разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе
1ПД.1.6.1.	зна основне облике рељефа и површинских вода
1ПД.1.6.2.	зна основне типове насеља и њихове карактеристике
1ПД.1.6.3.	зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град,симболи, становништво
СРЕДЊИ НИВО	
1ПД.2.5.1.	зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова
1ПД.2.5.2.	зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним
1ПД.2.5.3.	разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности
	разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима
1ПД.2.1.1.	зна основне разлике између биљака, животиња и људи
1ПД.2.1.2.	примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића
1ПД.2.1.3.	зна улогу основних делова живих бића
1ПД.2.1.4.	разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту
1ПД.2.1.5.	разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници
1ПД.2.1.6.	разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе
1ПД.2.2.1.	разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћењанеобновљивих ресурса
1ПД.2.2.2.	зна основне мере заштите живе и неживе,природе као природних ресурса
1ПД.2.2.3.	зна штаје добробит животиња и поступке којима се она штити
1ПД.2.6.1.	препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини
1ПД.2.6.2.	зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији
1ПД.2.6.3.	разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи
НАПРЕДНИ НИВО	

1ПД.3.5.1.	разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима
1ПД.3.5.2.	разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
1ПД.3.1.1.	разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима
1ПД.3.1.2.	разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића

Редни број теме	Исходи По завршетку теме, ученик ће моћи да:	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
II	опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; – користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;	Назив наставне теме/области: Оријентација у простору и времену/Прошлост Садржај: Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије” перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски	Облик рада: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару, активна настава Методе рада: Дијалогска, илустративна, демонстративна, текстуална, амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова, експериментална Наставна средства: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије Корелација: Српски језик Бринемо о здрављу-говорна вежба Место извођења: учионица, часови у непосредној	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, усмерава, ствара ситуацију, сугерише, поставља	Компетенција за учење- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима;	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим

		знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век) Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.	околини школе (објекти њихова намена, понашање у насељу, суседи); час у кабинету за информатику (Рачунар као извор информација)	проблем, подстиче, дискутује Ученик: Посматра описује, групише, испољава, препознаје, упоређује, именује, процењује, истражује, ствара, игра се, бележи, групише, експериментише, сналази се у простору и времену, сазнаје, ствара, сакупља, игра се		испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични радови. Активност ученика, питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке
--	--	--	--	---	--	---

Образовни стандарди

Шифра стандарда	Текст стандарда
1ПД.1.4.2.	ОСНОВНИ НИВО: зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти уме да одреди стране света помоћу Сунца зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век
1ПД.1.4.3.	
1ПД.1.4.4.	

1ПД.1.4.5. 1ПД.1.6.3. 1ПД.1.6.4. 1ПД.1.6.5.1ПД.1.6.6. 1ПД.2.4.3.1ПД.2.4.4 1ПД.2.4.5.1ПД.2.6.4. 1ПД.2.6.5.1ПД.2.6.6.1ПД.2.6.7. 1ПД.3.4.1. 1ПД.3.6.1.	уме да прочита тражене информације са часовника и календара зна географски положај и основне одреднице државе Србије:територија, границе, главни град,симболи,становништво зна најважније догађаје, појаве иличности из прошлости зна основне информације о начину живота људи у прошлости зна шта су историјски извори и именује их СРЕДЊИ НИВО: уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља,облике рељефа и површинских вода уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личностијереч НАПРЕДНИ НИВО: уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава					
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)

Ш	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; – разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора	Назив наставне теме/области: Кретање Садржај: Кретање тела по путањи (праволинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке	Облик рада: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару, Активна настава Методе рада: Дијалогска, илустративна, демонстративна, текстуална, амбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова, експериментална Наставна средства: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије Коорелација: Ликовна култура (Цртање, Линије) Место извођења: учионица	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, усмерава, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује Ученик: Посматра описује, групише, испољава, препознаје, упоређује, именује, процењује, истражује, ствара, игра се, бележи,	Компетенција за учење- способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења, негује и развија лична интересовања Предузимљивост и оријентација ка предузетништву у-прилагођава се економским и друштвеним променама усмерен је на развој нових вештина које примењује у практичном раду, учествује у активности са другима у оквиру своје тимске улоге	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични
----------	---	---	---	--	---	--

				групише, експериментише, сналази се у простору и времену, сазнаје, ствара, сакупља, игра се	Дигитална компетенција- приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин.	радови. Активност ученика, питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке
Образовни стандарди						
Шифра стандарда		Текст стандарда				
1ПД.1.4.1.		ОСНОВНИ НИВО уме да препозна кретање тела у различитим појавама				
1ПД.1.4.2.		зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти				
1ПД.2.4.1.		СРЕДЊИ НИВО				
1ПД.2.4.2.		зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела				
1ПД.3.4.1.		зна да се светлост креће праволинијски				
		НАПРЕДНИ НИВО:				
		уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова				
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)

IV	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – разликује повратне и неповратне промене материјала; – уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; – одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; – објасни како рециклажа помаже очувању природе; – изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Поинт презентацијом	Назив наставне теме/области: Материјали Садржај: Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала.	Практичан рад ученика(прављење предмета од различитих материјала)Истраживачке активности утицај подлоге и облика предмета на кретање(глатка и храпава подлога...);- својства материјала Игра(Погоди који је предмет) Посматрање илустрација и разговор(употреба и значај материјала за човека....) Једноставни огледи(испитивања својстава материјала) Облик рада: Групни, индивидуални, фронтални, рад у пару,активна настава Методе рада: Дијалогска, илустративна, демонстративна,текстуалнаамбијентална, разговора, хеуристичка, писаних радова,експериментална Наставна средства: Уџбеник, слике, пригодни радови, текст Наставни лист, материјал за оглед, енциклопедије, фотографије Коорелација: Ликовна култура -Од старог-ново	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, усмерава, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује Ученик: Посматра описује, групише, испољава, препознаје, упоређује, именује, процењује, истражује, ствара, игра се, бележи,	Решавање проблема Сарадња Компетенција за учење-способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује,открива и повезује нова знања;користи могућности ваншколског учења,негује и развија лична интересовања е Комуникација Естетичка компетенција; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови. Праћењем постигнућа ученика, усменим испитивањем Бележењем постигнућа ученика оценом Усмене и писмене провере степена усвојености знања; Свеске ученика и њихови практични
----	--	--	---	--	---	--

	и/или цртежом и др); – повеже резултате рада са уложеним трудом.	Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.	Место извођења: учионица	групише, експериментише, сналази се у простору и времену, сазнаје, ствара, сакупља, игра се		радови. Активност ученика, питања ученика, контролни задаци, посматрање, праћење ангажовања ученика, наративне и анегдотске белешке
--	---	--	------------------------------------	---	--	--

Образовни стандарди

Шифра стандарда

Текст стандарда

		ОСНОВНИ НИВО				
1ПД.1.3.1.1ПД.1.3.2.		зна основна својства воде, ваздуха и земљишта				
1ПД.1.3.3.1ПД.1.3.4.		зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала				
1ПД.1.3.5		зна да различите животне намирнице садрже различите састојке				
1ПД.1.3.6.		зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност				
		зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу				
		зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха				
1ПД.2.3.1.		СРЕДЊИ НИВО				
1ПД.2.3.2.		зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање				
1ПД.2.3.3		. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава				
1ПД.2.3.4		разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису				
1ПД.2.3.5.1ПД.2.3.6.		зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу				
		разликује повратне и неповратне промене материјала				
1ПД.3.3.1.		разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали				
1ПД.3.3.2.		НАПРЕДНИ НИВО				
		разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи				
		. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу				

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА
Циљ	Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	72 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ
– поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;	МАТЕРИЈАЛИ	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене

– користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем; – распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;		текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...
	КОМПОЗИЦИЈА	Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.
	ПРОСТОР	Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка

– разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.		дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.
--	--	--

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура.

Ликовна култура – фонд часова 72

Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
I	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им	Назив наставне теме/области: Материјали Садржај: Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера,	-Примена материјала и техника у сликању и вајању различитих облика које ученици познају (животиње, предмети, људи..) - Анализом свог рада -Анализом радова осталих ученика -Цртањем употребних предмета Час у природи посматрање ближе околине; школског дворишта; објеката) Цртањем простора у коме ученици бораве свакодневно (своје собе, куће, школе) Цртањем употребних предмета и извештавање о њиховој намени. Посета оближњим	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, развија кооперативност, план ира, организује Ученик: Посматра, опипава, објашњава, црта, слика, изражава, ствара, дискутује, комуницира, закључује, мисли, креира	Естетичка компетенција, препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност Компетенцијас арадња – активно и конструктивно учествује у раду групе или пара	— однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...); – однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...); – однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); – разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...); – оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); – вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао,

	употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;	крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.	продавницама, (посматрање производа на рафовима) Одељенским изложбама радова. Уређивањем паноа коришћењем различитих ликовних и неликовних материјала урадити дораду типа Роршахове мрље да би добили слику користећи другу врсту материјала – слободно одабрану употребни или неупотребни предмет као изапочети цртеж преобликовати користећи различите материјале Облик рада: фронтални, групни, индивидуални Методе рада: вербална,			утисак, опажање, емоције...); – употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју). Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима, разумевање, повезивање, оригиналност, вербално изражавање, употреба техника
--	---	---	---	--	--	---

			демонстративна, дијалошка, илустративна, истраживачка, практичан рад Корелација: Природа и друштво- Од чега су предмети око насМатеријали и њихова својства (меко, тврдо;провидно, непровидно; храпаво, глатко) Место извођења: Учионица			
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
II	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – користи одабране податке и информације као подстицај за	Назив наставне теме/области: Споразумевање Садржај: Говор тела. Поглед, израз лица, држање	Гледање цртаних филмова (посматрање, анализа; стицање знања о настанку цртаног филма; његове намене) Формирањем целине од више делова	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, развија кооперативност,план ира, организује	Компетенцијас арадња – активно и конструктивно учествује у раду групе или пара Дигитална компентенција- уме да	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима,пазумевање,повезивање,о ригиналност, вербално изражавање, употреба техника – однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и

	стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...	(илустровање приче, бајке кроз слике.) Читање стрипа (његово посматрање, анализа, разумевање постојања истог, његове намене) Цртање и бојење амбалаже и рекламног материјала Прављење плаката, билборда Облик рада: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару Методе рада: вербална, демонстративна, дијалошка, илустративна Корелација: Природа и друштво: Производи Српски језик Прича по низу слика Место извођења:	Ученик: Посматра, опипава, објашњава, црта, слика, изражава, ствара, дискутује, комуницира, закључује, мисли, креира	претражује и користи ИКТ	алатке, одржава прибор и радни простор...); – однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...); – однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); – разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...); – оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); – вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); – употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју).
--	---	---	--	--	---------------------------------	--

			учионица			
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
III	По завршетку теме, ученик ће моћи да: — распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;	Назив наставне теме/области: Композиција Садржај: Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.	Облик рада: фронтални, групни, индивидуални, у пару Методе рада: вербална, демонстративна илустративна Корелација: Српски језик, ликовна култура, музичка култура, пројектна настава Место извођења: учионица	Наставник: Разговара, показује, изражава мишљење, посматра Ученик: Посматра, опипава, објашњава, црта, слика, изражава, ствара, дискутује, комуницира, закључује, мисли, креира	Естетичка компетенција -препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност; ученик влада основним значењем појма култура Компетенцијасарадња —активно и конструктивно учествује у раду групе или пара	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима, паумевање, повезивање, оригиналност, вербално изражавање, употреба техника

Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
IV	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	Назив наставне теме/области: Простор Садржај: Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални	Посета значајних објеката из најближег окружења Посета библиотеци Посета позоришту Час у природи (посматрање ближе околине; школског дворишта; објеката) Цртањем употребних предмета и извештавање о њиховој намени. Анализа ученичких радова Доживљај током боравка на планини, мору... описивање, илустрација Облик рада: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару	Наставник: Разговара, показује, изражава мишљење, посматра Ученик: Посматра, опипава, објашњава, црта, слика, изражава, ствара, дискутује, комуницира, закључује, мисли, креира	Компетенција одговорно учешће у демократском друштву -негује своју културну баштину, понаша се одговорно у друштву.. Естетичка компетенција -препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност; ученик влада основним значењем појма култура Компетенцијас арадња	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима, паумевање, повезивање, оригиналност, вербално изражавање, употреба техника – однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...); – однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...); – однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); – разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...);

		ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.	Методе рада: вербална, демонстративна, дијалогска, илустративна Корелација: Природа и друштво: Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Место извођења: учионица		– активно и конструктивно учествује у раду групе или пара	– оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); – вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); – употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју). -
--	--	---	---	--	--	--

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја.

Напомена: Планирани број посета: Градска галерија (5 часова), Велики парк (2 часа)

Прибор, материјали и средства која ће ученици користити на изради својих задатака наведени у програму за ликовну културу за сваку тему појединачно.

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

- Проверавање постигнућа и праћење напредовања ученика вршиће се полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом процењивања узимаће се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Наставник редовно прати и бележи успешност рада ученика, а затим на крају програмске целине бележи успешност рада ученика.

-Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

- однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...);
- однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...);
- однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...);

- разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...);
- повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...);
- оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...);
- вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...);
- употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју).

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ	Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	36 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – наведе особине тона и основне музичке	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича.

изражајне елементе; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења – повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; – повезује ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу – осмисли покрете уз музику; – осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; – осмисли одговор на музичко питање;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...). Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од ха до це2. Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од ce1 до ge1). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту. Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту) Креирање сопствених покрета уз музику.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	

– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.		
---	--	--

Кључни појмови садржаја: звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо. Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- Формативно оцењивање : Редовно проверавати постигнућа ученика у свим фазама наставног процеса и давати препоруке за даље напредовање.

- Сумативно оцењивање: Вредновати постигнућа ученика на крају одређене програмске целине, као и за класификационе периоде

Напомена: Планирани број посета: Народно позориште „ Дечји музички фестивал“ (2 часа)

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Праћење и вредновање, оцењивање ученика треба обављати **континуирано**, уважавајући **интересовања и активности ученика** у процесу учења, а у складу са **индивидуалним развојним способностима**. **Оцењивање се врши бројчано**. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом процењивања узимаће се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Наставник прво мора да упозна музичке способности сваког ученика, а затим да редовно прати напредовање ученика. Сагледава се опште ангажовање и рад ученика. Потребно је да учитељ и у овој етапи наставног процеса делује подстицајно на ученика, користи интересантне начине рада, и диференциране задатке.

Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.

Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
-----------------	-------------------------	-------------------------------------	---	---------------------------------	----------------------------	--

I	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; – разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – издвоји основне музичке изражајне елементе; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима;	Назив наставне теме/области: Слушање музике Садржај: Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два	Облик рада: фронтални, групни, индивидуални, у пару Методе рада: вербална, демонстративна илустративна Корелација: Српски језик, ликовна култура, природа и друштво, пројектна настава Место извођења: учионица	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; показује; -усмерава активности ученика -подстиче ученике на активно слушање и певање музике; води разговор Ученик: пева по слуху, свира, активно учествује у певању, слушању музике	Компетенција комуникација -Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације. -Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. -Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине. Компетенција одговорно учешће у демократском друштву -Негује своју националну културну баштину. -Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно. уметничке акције). Компетенција сарадња	Посматрање ангажованости на часу Препознавање слушане музике Разговор са учеником Усмено испитивање
---	---	--	---	--	--	---

		гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).			- Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. Компетенција дигитална компетенција -Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.	
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)

II	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама;	Назив наставне теме/области: Извођење музике Садржај: Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова	-ПЕВАЊЕ ПЕСАМА - изражајно читање текста песме и изражајно певање песме, понекад и демонстрирање, (учитељ), ученици са учитељем певају песму по строфама, певање песме у целини, изражајно певање песме без пратње); -надпевање по групама; -ИЗВОЂЕЊЕ БРОЈАЛИЦЕ - учитељ изводи бројалицу у целини, затим по деловима, ученици са учитељом изводе бројалицу по деловима, затим је спајају у целину, могу је пратити штапићима, звечкама, конзервама; -МУЗИЧКА ИГРА - ученици прате и изводе упутства учитеља; -СВИРАЊЕ НА НАПРАВЉЕНИМ МУЗИЧКИМ ИНСТРУМЕНТИМА (штапићи, звечке,	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; показује; -усмерава активности ученика -подстиче ученике на активно слушање и певање музике, води разговор Ученик: Препознаје темпо, различите тонске боје, изражава се покретом и кретањем	Компетенција комуникација - Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације. - Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. - Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине. Компетенција одговорно учешће у демократском друштву - Негује своју националну културну баштину. - Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно. уметничке акције). Компетенција за учење - Има позитиван и одговоран однос према учењу. Компетенција сарадња - Активно и конструктивно	Посматрање ангажованости на часу Разговор са учеником Усмено испитивање Певање бројалица и песама по слуху Извођење одговарајуће пратње уз песму (руке, тело) Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима
----	---	--	---	---	--	---

	– повезује ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама,	уз боју (а1 бела, ха1 љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.	конзерве....) Облик рада: Фронтални, групни, индивидуални, практичан рад и радионица Методе рада: монолошка, дијалогска, слушање аудио примера, игровне активности, истраживачки рад, метода стваралачког рада Наставна средства: текстовна наставна средства, аудитивна наставна средства, помоћна техничка средства Корелација: Српски језик-Мој друг, моја другарица (Говорна вежба); Играмо се гласовима, словима, речима; Природа и друштво-Јесен, Зима, Пролеће, Празници Физичко и здравствено васпитање-Иде маца око тебе, Ко пре до мене, Разбрајалице за игру-		учествује у раду групе или пара. Естетичка компетенција - Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска културна баштина. - Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности. - Препознаје и развија сопствене стваралачке	
--	---	--	--	--	--	--

			наставни садржаји који могу да се прилагоде теми-ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Место извођења: учионица			
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
III	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – осмисли покрете уз музику; – осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; – осмисли одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;	Назив наставне теме/области: Музичко стваралаштво Садржај: Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка.	-Подстицање и развијање жеље за изражајнијим певањем; -Обележавање појединих речи или фраза током извођења мелодије звуком неких инструмената , према избору ученика; -Опонашање звукова из околине, спонтано или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи); -Смишљање малих ритмичких целина остварених говором или			Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, степен ангажовања, уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима.

	– према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.	Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.	спонтано изговорених група гласова; -Потпуно слободна звучна импровизација остварена рукама или ногама, односно дечјим инструментима; -Слободан, импровизован звучни разговор остварен једним од претходно наведених начина; -Мале, договором састављене музичке игре уз покрет; Облик рада: фронтални, рад у групи, индивидуални Методе рада: монологска, дијалогска, слушање аудио-примера, илустративно-демонстративна метода Наставна средства: Текстовна наставна средства, аудитивна средства, помоћна техничка средства, илустративно-демонстративна средства Корелација:			
--	---	---	--	--	--	--

			Физичко васпитање- Народне игре Српски језик- наставни садржаји који могу да се прилагоде теми- МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Место извођења: учионица			
--	--	--	--	--	--	--

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Назив предмета	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
Циљ	Циљ наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	108 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе,	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине.

разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно држање тела; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет; – правилно дише током вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – правилно изводи и контролише			Вежбе за развој координације.Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Ходање и трчање	Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање опружањем стајне ноге, – ходање са реквизитом, – ходање са променом правца и смера, – ходање комбиновано са различитим покретима, – ходање преко ниских препрека, – елементарне игре са ходањем. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом ритма, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, – трчање 30 m – елементарне игре са трчањем.
		Скакања и прескакања	Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ згрчном техником. Скакања увис прекорачном техником. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.
		Бацања и хватања	Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лоптице из залета.

покрете у различитим кретањима – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – користи здраве намирнице у исхрани – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује своја и туђа постигнућа у вежбању у вежбању;			Бацање лопте увис без и са окретом за 360 степени. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање).
		Пузања, вишења, упори и пењања	Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180 степени, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лестве са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама..
		Вежбе на тлу	Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора.
		Вежбе равнотеже	Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди.

			Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из другог разреда допунити наученим вежбама. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 900 и 1800. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 1800. Одељенско такмичење.
		Вежбе са реквизитима	Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита
		Плес и Ритимика	Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију – састав. Основни ритмички покрети са реквизитима. Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом
		Полигони	Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА	Култура вежбања и играња	Основна правила: Између четири ватре, Мини-

	КУЛТУРА		рукомета и Футсала. Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам пристојно. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз).
		Здравствено васпитање	Моје здравље и вежбање. Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој.. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.

Кључни појмови: физичке способности, моторичке вештине, базична кретања, вежбање, игра, плес, здравље, васпитање..

Кључни појмови: скок увис, скок удаљ, тло, координација, кореографија, гимнастика, лопта, скокови, маказице, маџи скок, вијача, плесово, окрети, претклон, заклон, отклон, упор, наскок, сакскок, доскок, козлић, струњача

Физичко и здравствено васпитање – годишњи фонд часова 108

Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
I	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима;	Назив наставне теме/области: Физичке способности Садржај: Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	Облик рада: Фронтални Групни Индивидуални Рад у пару Методе рада: Демонстративна, дијалогска, метода практичног вежбања, метода усменог излагања Наставна средства: Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице, лопте, реквизити, клупа, греда, струњаче, разне справе, столице, кутије, школске торбе, књига, ластиш, ЦД, шведска клупа, канап, трака, картони са бројевима, мараме, шал, санке, грудве, вратило, козлић, сандук, обруч и, касета, вијаче, лоптица,	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, мотивише, координира, развија кооперативност, планира, организује, посматра, демонстрира, похваљује, разговара Ученик: Хођају и трче на различите начине, раде вежбе обликовања, играју се дечијих игара, скаче у даљ, увис, прескаче вијачу, баца и хвата лопту на различите начине, пењу се на различите начине уз различите предмете, клечи, чучи, скаче, изводи колут напред, назад, одскаче, накаче, прескаче, диже и носи реквизите самостално и	Компетенција за учење; Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користимогућност ваншколског учења, негује и развија лична интересовања. Има позитиван и одговоран однос према учењу. Има позитиван став према учењу.	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика

	– разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно држање тела; – правилно дише током вежбања;		табла, листови хартије,штоперица Корелација: Математика:геометрија,бројеви, мерење и мере Српски језик:Вођени и слободниразговор.Говорни предлошци.Усмена порука.Разговорне, ситуационе и језичке игре. Природа и друштво :Основна осећања (радост, страх, туга и бес).Основне животне потребе (дисање, храна, вода,спавање и потреба за тоалетом).Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана,лична хигијена, рад, одмор.Кретање и сналажење у простору у односу напросторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временскеодреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, Музичка култура:Изговор бројалице у ритму уз покрет –плјескање, пуцкетање	у групи, или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује, хода у пару са обилажењем различитих препрека, хода по греди, трчи у страну, у назад, у колони, изводи основне гимнастичарске елементе	Користи различитеизворе информација и има критички однос према њима. Комуникација; Уважава саговорника реагујући оно што говори, а не на његову личност. Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. Одговоран однос према околини; Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према	
--	--	--	---	--	---	--

			прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономатопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Креирање сопствених покрета уз музику којасе изводи или слуша.		околини и однос према здрављу. Одговоран однос према здрављу; Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. Сарадња; Естетичка компетенција: Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко	
--	--	--	---	--	---	--

					стваралаштво, културна баштина, језичка култура (свакодневни говор у приватном и јавном животу).	
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
II	По завршетку теме,ученик ће моћи да: – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере	Назив наставне теме/области: Моторичке вештине -Ходање и трчање- Садржај: Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање опружањем стајне ноге, – ходање са	Облик рада: Фронтални Групни Индивидуални Методе рада: Демонстративна, дијалошка, метода практичног вежбања, метода усменог излагања Наставна средства: Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице, лопте,реквизити, клупа, греда, струњаче, разне справе, столице, кутије, школске торбе, књига, ластиш, ЦД, шведска клупа, канап, трака, картони са бројевима, мараме, шал, санке, грудве,	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, мотивише, координира, развија кооперативностпланира, организује, посматра, демонстрира, похваљује, разговара Ученици: Ходају и трче на различите начине, раде вежбе обликовања, играју се дечијих игара, скаче у даљ, увис, прескаче вијачу, баца и хвата лопту на различите начине, пењу се на различите начине уз различите предсмете,	Компетенција за учење; Способан је да самостално и у сарадњиса другимаистражује,открива и повезује нова знања; користимогућност ваншколског учења, негује и развија лична интересовања. Има позитиван и одговоран однос према	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних

	безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;	реквизитом, – ходање са променом правца и смера, – ходање комбиновано са различитим покретима, – ходање преко ниских препрека, – елементарне игре са ходањем. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом ритма, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, – трчање 30 m – елементарне игре са трчањем. -Скакање и прескакање- Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком.	вратило, козлић, сандук, обруч и, касета, вијаче, лоптица, табла, листови хартије, штоперица Корелација: Математика: (геометрија) Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. Права, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж. (бројеви) Бројање, писање и читање бројева. Редни бројеви. (мерење и мере) Мерење дужине нестандартним јединицама мере. Српски језик: (језичка култура) Вођени и слободни разговор. Говорни предлози. Усмена порука. Разговорне, ситуационе и језичке игре. Природа и друштво: (ја и други) Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). (здравље и безбедност) Здрав начин	клечи, чучи, скаче, изводи колут напред, назад, одскаче, наскоче, прескаче, диже и носи реквизите самостално и у групи, или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује, хода у пару са обилажењем различитих препрека, хода по греди, трчи у страну, у назад, у колони, изводи основне гимнастичарске елементе.	учењу. Има позитиван став према учењу. Користи различите изворе информација и има критички однос према њима. Комуникација; Уважава саговорника реагујући оно што говори, а не на његову личност. Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. Одговоран однос према околини; Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и	вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика
--	--	--	--	--	--	--

		Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања. -Бацање и хватање- Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са okreом за 360 степени. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне	живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. (орјентација у простору и времену) Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, Музичка култура: (извођење музике) Изговор бројалице у ритму уз покрет –плјескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надлактицу, ударом о клупу. Звучне ономатопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање		однос према околини и однос према здрављу. Одговоран однос према здрављу; Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. Сарадња; Естетичка компетенција: Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима	
--	--	---	--	--	--	--

	игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање). Пузања, вишења, упори и пењања Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180 степени, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лестве са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама. Вежбе на тлу	песама уз покрет – песме уз игру инародне песме.(музичко стваралаштво)Креирање сопствених покрета уз музику којасе изводи или слуша.Место извођења: Фискултурна сала, школско двориште, учионица		као што су: уметничко стваралаштво, културна баштина, језичка култура (свакодневни говор уприватном и јавном животу).	
--	---	--	--	--	--

		Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби. Вежбе равнотеже Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање				
--	--	---	--	--	--	--

		опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из другог разреда допунити наученим вежбама. Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90степени и 180степени. Састав из другог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180степени. Одељенско такмичење. Вежбе са реквизитима Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на				
--	--	--	--	--	--	--

различите начине.
Дизање и ношење
предмета и
реквизита на
различите начине.
Елементарне игре
са реквизитима.
Игре са
ластишом.
Полигон и
елементарне игре
уз коришћење
реквизита

**Плес и
ритмика**

Основни
садржаји
Народно коло и
дечији плес по
избору.
Повезивање
елемената из
првог разреда у
композицију –
састав. Основни
ритмички
покрети са
реквизитима.
Проширени
садржаји
Прескакање
вијаче уназад.
Комбиновано
прескакање
вијаче напред-
назад. Ходање и
трчање са

		бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежбаса вијачом Полигони Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби)				
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
III	По завршетку теме,ученик ће моћи да: – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; – примењује здравствено-	Назив наставне теме/области: Физичка и здравствена култура Садржај: Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој.. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. „Шарени-	Облик рада: Фронтални Групни Индивидуални Методе рада: Демонстративна, дијалошка, метода практичног вежбања, метода усменог излагања Наставна средства: Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице, лопте,реквизити, клупа, греда, струњаче, разне справе, столице, кутије, школске торбе, књига, ластиш, ЦД, шведска клупа, канап, трака, картони	Наставник: Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, мотивише, координира, развија кооперативностпланира, организује, посматра, демонстрира, похваљује, разговара Ученик: Ходају и трче на различите начине, раде вежбе обликовања, играју се дечијих игара, скаче у даљ, увис, прескаче вијачу, баца и хвата лопту на различите начине, пењу	Компетенција за учење; Способан је да самостално и у сарадњиса другимаистражује,открива и повезује нова знања; користимогућност ваншколског учења, негује и развија лична интересовања. Има позитиван и одговоран однос према учењу.Има	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортој опреми; – активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних

	хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; вреднује успех у вежбању;	разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.	са бројевима, мараме, шал, санке, грудве, вратило, козлић, сандук, обруч и, касета, вијаче, лоптица, табла, листови хартије, штоперица Корелација: Математика: (геометрија) Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. Права, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж. (бројеви) Бројање, писање и читање бројева. Редни бројеви. (мерење и мере) Мерење дужине нестандартним јединицама мере. Српски језик: (језичка култура) Вођени и слободни разговор. Говорни	се на различите начине уз различите предмете, клечи, чучи, скаче, изводи колут напред, назад, одскаче, накаче, прескаче, диже и носи реквизите самостално и у групи, или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује, хода у пару са обилажењем различитих препрека, хода по греди, трчи у страну, у назад, у колони, изводи основне гимнастичарске елементе.	позитиван став према учењу. Користи различите изворе информација и има критички однос према њима. Комуникација; Уважава саговорника реагујући оно што говори, а не на његову личност. Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. Одговоран однос према околини; Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према	вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика
--	---	--	--	---	---	--

			предлошци.Усмена порука.Разговорне, ситуационе и језичке игре. Природа и друштво: (ја и други) Основна осећања (радост, страх, туга и бес).Основне животне потребе (дисање, храна,вода,спавање и потреба за тоалетом). (здравље и безбедност) Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана,лична хигијена, рад, одмор. (орјентација у простору и времену) Кретање и сналажење у простору у односу напросторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте.Сналажење у времену у односу на временскеодреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче,		околини и однос према здрављу. Одговоран однос према здрављу; Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора.Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. Сарадња; Естетичка компетенција: Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су:	
--	--	--	--	--	---	--

			Музичка култура: (извођење музике) Изговор бројалице у ритму уз покрет –плјескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу. Звучне ономотопеје и илустрације. Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. (музичко стваралаштво) Креирање сопствених покрета уз музику којасе изводи или слуша. Место извођења: Фискултурна сала, школско двориште, учионица		уметничко стваралаштво, културна баштина, језичка култура (свакодневни говор у приватном и јавном животу).	
--	--	--	--	--	---	--

Напомена:

Планирани број посета: Стадион – крос јесењи и пролећни (3 часа).

Спортско – рекреативне активности се ће реализовати и током боравка на рекреативној настави. Активности у природи биће реализоване и током боравка на излету у току школске године.

Недеља школског спорта и школска такмичења у току школске године биће испланирани у сарадњи са наставницима физичког и здравственог васпитања.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ, ОЦЕЊИВАЊЕ

Континуирано се прати и вреднује: -стање физичких способности; стање здравља и хигијенских навика; достигнути ниво савладаности моторичких вештина; вежбање у адекватној спортској опреми; активно учествовање на часовима.

- Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита.
- Постигнућа у моторичким вештинама.
- Индивидуални напредак ученика.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- Формативно оцењивање : Редовно проверавати постигнућа ученика у свим фазама наставног процеса и давати препоруке за даље напредовање.

- Сумативно оцењивање: Вредновати постигнућа ученика на крају одређене програмске целине, као и за класификационе периоде.

Оцењивање се врши бројчано.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Назив предмета	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ
Циљ	Циљ наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	36 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– својим понашањем показује да прихвата различитост других; – препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; – се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; – препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце;	ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни	.Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање

– наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.		њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници	Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, кулурним и уметничким активностима. Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаци, димничари. Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глувим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи	Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажалења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе,

		добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници	Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције –видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе –приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.

Грађанско васпитање- годишњи фонд часова 36

Редни број	Исходи или	Назив наставне	Начини остваривања програма	Активности наставника и	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање
------------	------------	----------------	-----------------------------	-------------------------	----------------------------	-----------------------

теме	циљеви учења	теме/области садржај	(облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	ученика		(формативно и сумативно оцењивање)
I	По завршетку теме, ученик ће моћи да: — — својим понашањем показује да прихвата различитост других; — препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; — се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;	Назив наставне теме/области: ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни Садржај: Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака	Интерактивна радионица Представљање покретом, цртежом Прављење беца, стрипа Игровне активности Искуствено учење кроз размену у групи Играње улога Облик рада: - фронтални - индивидуални - рад у пару - групни Методе рада: - дијалогска - илустративно-демонстративна - интерактивна - истраживачка - игра улога Наставна средства: Уџбеник, потребан материјал Корелација: Природа и друштво: Ја и други, Породични дом, школа . Српски	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира - усмерава активности ученика - подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор Ученик: - посматра, црта, пише, описује, прича, извештава, процењује, групише, прати, истражује, игра, глуми	Компетенција комуникација Изражава своје ставове, мишљења, осећања а. Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица. Компетенција одговорно учешће у демократском друштву Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење.	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научно, предвиди последице, дају креативна

		права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и	језик:Разговорне,ситуационе и језичке игре. Сценска инпровизација. Вођени и слободни разговор. Музичка култура: Кад си срећан. Ликовна култура:Ликовна култура и окружење. Односи у видном пољу Место извођења: учионица			решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
--	--	--	--	--	--	---

		предрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.				
Редни број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)

II	По завршетку теме,ученик ће моћи да: – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у	Назив наставне теме/области: ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници Садржај: Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, кулурним и уметничким активностима. Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад,	Интерактивне радионице Искуствено учење кроз размену у групи Представљање покретом Цртање на задату тему Прављење паноа Игровне активности Играње улога Облик рада: - фронтални - индивидуални - рад у пару - групни Методе рада: - дијалогска - илустративно-демонстративна - интерактивна - истраживачка - игра улога Наставна средства: Уџбеник, потребан материјал Корелација: Природа и друштво: Породични дом, школа, локална заједница Српски језик:	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира - усмерава активности ученика - подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор Ученик: - посматра, црта, пише, описује, прича, извештава, процењује, групише, прати, истражује, игра, глуми	Компетенција одговорно учешће у демократском друштву: Понаша се одговорно, хумано и толератно. Компетенција сарадња: Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научно, предвиде последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како
----	--	---	---	--	---	--

	својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници;	осветљење, паркови, пијаче, димничари. Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана,. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље).	Разговорне, ситуационе и језичке игре. Сценска инпровизација. Вођени и слободни разговор. Музичка култура: Другарство. Физичко васпитање: Бацања и хватања. Место извођења: учионица			ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
Редн и број	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области	Начини остваривања програма (облици рада,	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и

теме		садржај	наставне методе, наставна средства, корелације)			сумативно оцењивање)
III	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; – укаже на упрошћено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико	Назив наставне теме/области: ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи Садржај: Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца).	Интерактивне радионице Искуствено учење кроз размену у групи Представљање покретом Цртање на задату тему Игровне активности Играње улога Облик рада: - фронтални - индивидуални - рад у пару - групни Методе рада: - дијалогска - илустративно-демонстративна - интерактивна - истраживачка - игра улога Наставна средства: Уџбеник, потребан материјал Корелација: Српски језик: Вођени и слободни разговор. Разговорне, ситуационе и језичке игре. Сценска	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира - усмерава активности ученика - подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; води разговор Ученик: - посматра, црта, пише, описује, прича, извештава, процењује, групише, прати, истражује, игра, глуми	Компетенција одговорно учешће у демократском друштву: Понаша се одговорно, хумано и толератно. Компетенција сарадња: Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару. Компетенција- комуникација Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица. Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. Познаје различите облике комуникације и њихове одлике.	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, дају креативна решења.

	институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије	Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности	инпровизација. Природа и друштво: Групе људи-удружења Ликовна култура: Ликовна култура и окружење. Односи у видном пољу. Место извођења: Учионица			Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
--	---	--	--	--	--	---

	мишљење; – испољава заинтересованос т за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.	волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници				
Редн и број теме	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметне компетенције	Праћење и процењивање (формативно и сумативно оцењивање)
IV	По завршетку теме, ученик ће моћи да: – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној	Назив наставне теме/области: ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници Садржај: Планирање и	Избор теме/проблема/активно сти којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови	Наставник: Припрема, мотивише, чита; усмено излаже; приказује, показује; демонстрира -усмерава активности ученика -подстиче ученике на увиђање и повезивање са	Компетенција комуникација Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица. Изражава своје ставове, мишљења, осећања. Компетенција одговорно учешће у демократском друштву: Понаша се одговорно, хумано и толератно. Компетенција сарадња: Одговорно и	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет

заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима	извођење акције солидарности у локалној заједници Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начин у реализације	и сл.Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл.,прављење постера или паноа.Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.Облик рада: - фронтални - индивидуални - рад у пару- групни Методе рада: - дијалогска - илустративно - демонстративна - интерактивна - истраживачка - игра улога Наставна средства: Уџбеник, потребан материјал Корелација: Српски језик:Сценско извођење текста. Писање обавештења,писма. Природа и друштво: Човек ствара. Ликовна култура: Ликовна култура и окружење.	садржајима; води разговор Ученик: - посматра,црта, пише,описује, прича, извештава, процењује, групише, прати, истражује,игра, глуми	савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи. Критички процењује свој рад и рад чланова групе,и уме да представи резултате рада. Компетенција предузетништво: Развија нове вештине и примењује их у практичном раду.Учествује у самосталним и тимским пројектима	постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су
---	--	---	--	---	--

	учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.		Место извођења: учионица			креативни.
--	--	--	------------------------------------	--	--	------------

Кључни појмови садржаја: равноправност, стереотипи и предрасуде, дискриминација, локална заједница, солидарност, волонтирање

Упутство за формативно и сумативно оцењивање

- Формативно оцењивање : Редовно проверавати постигнућа ученика у свим фазама наставног процеса и давати препоруке за даље напредовање.

- Сумативно оцењивање: Вредновати постигнућа ученика на крају одређене програмске целине, као и за класификационе периоде.

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Из изборног предмета грађанско васпитање ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања. Закључна оцена може бити: Истиче се, добар и задовољава.

Критеријуми за оцењивање су редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем.

ПРОЈЕКТА НАСТАВА

Назив предмета	ПРОЈЕКНА НАСТАВА
Циљ	Циљ наставе и учења Пројектне наставе је стицање знања и оспособљавање ученика да знања примене у животу, решавање актуелних проблема из животног окружења, самостално коришћење различитих извора ради стицања нових знања, подстицање за истраживањем, истраживачко учење, развој интересовања за уметност, културу и демократију, развој комуникационих вештина.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	36-72 часова

Напомена: Део школског програма овог наставног предмета који се односи на инклузивно образовање биће у анексу *Школског програма*, уколико постоји потреба за овом врстом подршке.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Етапе пројектне активности	Задачи етапа	Активности наставника	Активност ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да
ЦИЉАНА ЕТАПА	Одрђивање циљева, формирање радних група	Одређивање предмета истраживања, мотивисање ученика, помоћ у постављању циљева наставног пројекта	Разматрање предмета истраживања, добијање неопходних додатних информација, утврђивање циљева истраживања	Истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза	функционално повезује знања, вештине и искустава и буде мотивисан

АНАЛИТИЧКА ЕТАПА	Анализа проблема, утврђивање извора информација, постављање задатака, редослед улога у групи	Изношење предлога одговарајућег извора, начин прикупљања и анализа података, корекција, одређивање улога у сагласности са очекиваним исходима	Формулисање задатка, утврђивање извора	Истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза	учава сличности и различитости ради класификовања
ИСТРАЖИВАЧКА ЕТАПА	Решавање постављених задатака	Расподела посебно одабраних материјала сваком ученику, консултације, координација, контрола урађеног, подстицање	Састављање плана рада, прикупљање информација, практично остваривање изабраних улога, испуњавање одговарајућих функција	истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза, кооперативно учење	користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ наставника придржава се договорених правила
КОНСТРУКЦИЈСКА ЕТАПА	Анализа степена оставрености сваког задатка, конструисање пројекта	Сагледавање слабости, консултације у оквиру отклањања слабости, консултације о формирању текуће документације	Анализа добијених информација, комбиновање идеја и њихово уопштавање, извлачење опште идеје	истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза	испитује својства и особине, везе и узрочно-последичне односа
ПРЕЗЕНТАЦИОНА ЕТАПА	Презентација наставног пројекта	Организација експертизе	Јавна одбрана	демонстрација	Добијене продукт учинити видљивим и представити их другима.
РЕФЛЕКСИВНО- ОЦЕЊИВАЧКА	Оцена резултата наставног	Уопштавање рецензија и	Процена процеса реализације,	-анализа,	Повезује резултате учења и рада са

ЕТАПА	пројекта и процеса његове реализације	мишљења, прогностичке оцене организације и реализација пројекта	подстицај за стицање нових знања		уложеним трудом.
ЕВАУЛАЦИЈА	процена оставарености резултата, тешкоће у реализацији, посебни успеси, квалитет представљања и обавештавања јавности	Оцењивање педагошког ефекта рада	Самооцена у оквиру пројектне активности	самооцењивање	вербално изражава спољашња и унутрашња запажања; (Критеријуми за оцењивање су редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем.)

Садржаји програма	Начин остваривања програма (пројектна настава)
ЦИЉАНА ЕТАПА	одређивање циља повезан са битним странама децјег живота повезан садржај са осталим предметима
АНАЛИТИЧКА ЕТАПА	ослањање на постојећа знања указивање на изворе додатних информација
ИСТРАЖИВАЧКА ЕТАПА	решавање постављених задатака, консултације међу ученицима и међу ученика и наставника
КОНСТРУКЦИЈСКА ЕТАПА	превазилажење тешкоћа превазилажење слабости конструкција пројекта

ПРЕЗЕНТАЦИОНА ЕТАПА	припрема пројекта за презентацију демонстрација урађеног
РЕФЛЕКСИВНО- ОЦЕЊИВАЧКА ЕТАПА	анализа урађеног пројекта кроз све етапе оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати јасноћа и занимљивост самог пројекта
ЕВАЛУАЦИЈА	Усвојеност и применљивост нових сазнања

НАЧИНИ ПРАЋЕЊА НАПРЕДОВАЊА

Праћење и оцењивање (формативно и сумативно оцењивање)

Критеријуми за оцењивање су: редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем.

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Назив предмета	Час одељењског старешине
Циљ	Циљ наставе је развој моралних особина и ставова и уверења ученика, својим примером учитељ упознаје ученике са школским животом и односима који уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	36 часова

Програм рада за часове одељењског старешине

Садржај – наставне теме	Активност наставника	Активности ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да
КАКО ДО ДОБРОГ УСПЕХА И ПРИМЕРНОГ ВЛАДАЊА	-информише ученике -анализира и објашњава -упућује како се адаптирати на нову средину -саветује	- слуша - разговара - упознаје се - предлаже	- посматрање - слуша- - примена	- развијање одговорности, критичности и самокритичности наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује поштује правила понашања у школи и одељењу
ЖИВОТ У ШКОЛИ- ДЕЧЈА НЕДЕЉА- ДЕЧЈА ПРАВА	Упознаје са правима и обавезама детета -организује	- слуша - разговара - учествује	- Посматрање - учење решавањем проблема	- препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима;

	-планира садржаје -поставља циљеве рада	-илуструје	-вербало и ликовно изражавање	развије сазнања о себи, сопственим осећањима и потребама, свести о личном идентитету развијати самопоштовање и самопоуздање
ЈА И ДРУГИ- ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ	Упознаје ученике са значајем хуманитарног рада -организује акције -планира садржаје -поставља циљеве рада	-слуша -разговара -учествује -помаже	-истраживање	развија одговоран однос према другима
МОЈЕ ЗДРАВЉЕ	-Упознаје ученике са значајем правилне и здраве исхране -брине о здравственом стању ученика -припрема потребан материјал	-слуша -разговара -примењује -црта -брине	-истражује, -практична примена знања	развија одговоран однос према свом здрављу - Користи стечена знања о правилној и здрој исхрани, а све у циљу очувања здравља
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	- Упућује на практичну примену - Даје упутства за истраживачки рад и презентацију	- слуша - разговара - брине - користи - истражује - бележи - илуструје - игра се и имитира	- истраживање, - практична примена, - кооперативно учење	- Развија одговоран однос према животној средини - Развија свест о важности здравог биљног и животињског света за човека
СВЕСТ О СЕБИ	-упућује, освешћује и указује на свест о себи и свом идентитету	-разговара -посматра -слуша -учествује	-Анализа, -синтеза -посматрање	Искажешта осећа, мисли, има свест о себи и свом идентитету
КУЛТУРНО, ЗАБАВНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	-организује, планира садржаје, поставља циљеве развоја културно- спортских активности	-разговара -посматра -слуша -учествује	-дијалог	Договара се и сарађује, поштује дата правила -уважавање мишљења других -развијање креативности

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА	-организује -планира садржаје -поставља циљеве рада	-слуша -разговара -учествује	-истраживање -анализа	- разликује различитим пословима/занимањима непосредно - Формирање правилног односа према раду, развијање радних навика
ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ	-Упознаје ученике на врсте насиља, како препознати и како реаговати	-слуша -разговара -учествује	- Истраживање, - Посматрање, - Анализа	-Препознаје и реагује на различите врсте насиља -Дефинисање правила понашања са ученицима

Садржаји програма	Начин остваривања програма (час одељењског старешине)
КАКО ДО ДОБРОГ УСПЕХА И ПРИМЕРНОГ ВЛАДАЊА	-одређивање циља повезан са битним странама децјег живота -усмереност ка адаптацији на нову средину и нова правила школског живота
ЖИВОТ У ШКОЛИ-ДЕЧЈА НЕДЕЉА-ДЕЧЈА ПРАВА	-упућивање на обавезе и права - препознавање поштовања и не поштовања обавеза и права
ЈА И ДРУГИ-ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ	-упућивање на друге и начине помоћи и сарадње
МОЈЕ ЗДРАВЉЕ	-упућивање на значај здравља -начини превенција болести
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	-развити свест важности заштите животне средине -повезати са уништавањем животне средине и сопственог опстанка
СВЕСТ О СЕБИ	Указивање и упућивање на самоохрабривање Указивање на самокритичност и начине превазилажења проблема
КУЛТУРНО, ЗАБАВНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	Упутити на значај културе за друштво Упутити на значај спорта за развој толеранције и здравље
ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА	Упознавање са различитим занимањима и њиховим значајем за развој друштва као целине
ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ	Упознавање са различитим нивоима насиља Препознавање насиља и начичи реакције

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Назив предмета	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
Циљ	Циљ је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	36 - 72 часова

Садржај – наставне теме	Активности наставника	Активности ученика	Основни облици извођења програма	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
<u>Друштвене активности:</u> Активности поводом обележавања: Међународни дан река, Светски дан породице, Дан заштите животне средине	- Припрема потребан материјал - Планира садржаје - Поставља циљеве рада	- израда паноа - посете - изложбе	- метода практичних радова - текстуална - кооперативна	- разуме сарадњу са локалном заједницом - има свести о здравом начину живота - поштује разлике и уважава своје и туђе потребе
<u>Техничке активности:</u> - Уређење школског простора - Израда честитки поводом значајних датума	- Припрема потребан материјал - Планира садржаје - Поставља циљеве рада	- чишћење - купљење папирића - сечење, лепљење, цртање, сликање	- метода практичних радова - демонстративна	- покаже креативност, уредност, прецизност, - има изграђен став према загађењу животне средине
<u>Хуманитарне активности</u> - Акције поводом Дечје недеље - Јесењи крос - Сарадња са Црвеним крстом - Помоћ болесном другу	- Припрема потребан материјал - Планира садржаје	- прикупљање новца, школског прибора, играчака... - припреме за	- демонстративна - кооперативна - дијалогска	- буде хуман - поштује разлика и разуме туђе потреба - развије такмичарски дух

	- Поставља циљеве рада - Пружа повратну информацију	- крос - посете		
<u>Спортске активности</u> Организовање спортских такмичења - одељенска - међуодељенска - међушколска	- Планира садржаје - Поставља циљеве рада	- игра - различити облици кретног изражавања	- демонстративна - кооперативна - дијалoшка	- развије такмичарски дух - унапреди моторику и спретност
<u>Културне активности</u> Посете: - позоришту - музеју - учествовање у активностима поводом школских празника	- Припрема потребан материјал - Планира садржаје - Поставља циљеве рада	- посете културним установама - јавни наступи - припрема за такмичење рецитатора	- демонстративна - текстуална - стваралачка - игра улога	- развије општу културу - развије стваралачке способности - унапреди машту и оригиналност - има смисла за лепо

НАСТАВА У ПРИРОДИ

Назив предмета	НАСТАВА У ПРИРОДИ
Циљ	Циљеви наставе у природи су: – очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја; – стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена; – проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу; – развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе; – социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу; – развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима; – развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.
Задаци	Задаци наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе. Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су: – побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика; – задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром; – очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности; – развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима; – подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке; – развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика; – упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине; – упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;

	– упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости; – упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика; – развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену; – оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи; – развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи; – подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи; – формирање навика редовне и правилне исхране; – навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна; – разумевање и уважавање различитости међу појединцима; – подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	7 дана

Саржај и активности	Путни правци, објекти, крајеви	трајање	Активности ученика	Активности наставника	Носиоци припреме
– уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије; – посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња); – посете заштићеним природним подручјима (национални	Бања Врујци -обилазак Бање и упознавање са њеним особеностима - обилазак извора лековите воде, Посета фабрици воде Вода вода -посета цркви Пресвете богородице	Седам дана (април 2021.)	-ученици се унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се тамо реализовати. -ученици, подељени у групе, уз помоћ наставника припремају	- договора се око правила понашања током извођења наставе у природи - координира остваривање садржаја и активности предвиђених програмом наставе у природи, стара се о безбедности и понашању ученика. -- прати и спроводи програм који се односи на остваривање постављених образовно-васпитних	директор, стручни вођа, наставници разредне наставе

паркови, резервати, споменици природе и др.); – упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.); – развијање способности оријентације у простору и времену; – обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране); – обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада			кратке реферате о областима и местима која посећују.	циљева и задатака и одговарајућих садржаја наставе у природи - организовање родитељских састанака и пружање информација о основним географским карактеристикама и климатским условима краја у коме се организује настава у природи -договара се о времену одласка, дужини боравка, цени, документацији коју треба припремити, условима смештаја, исхране, здравствене заштите, условима живота и рада ученика, могућностима комуникације са децом и сл. -добро информисање наставника о географским и геолошким карактеристикама краја, о флори и фауни, историјским подацима, значајним	
--	--	--	---	--	--

природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).				културним, привредним и другим објектима који се могу посетити, обичајима и етнографским карактеристикама подручја и места на коме ће се одвијати настава у природи -брине се о безбедности деце - уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима, да подстиче сарадњу и тимски рад, самосталност и личну одговорност.	
--	--	--	--	---	--

Настава у природи се организује и изводи, уз претходну писмену сагласност родитеља, односно другог законског заступника по правилу за најмање 80% ученика истог разреда. Родитељи финансирају наставу у природи.

Близанци имају право на гратис.

Избор агенције за реализацију наставе у природи спроводи се у складу са законом који уређује јавне набавке.

Наставне области	Активности наставника	Активности ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку наставе у природи ученик ће бити у стању да:
СРПСКИ ЈЕЗИК	- Упућује на самосталну примену стечених знања -Подстиче ученике на уочавање битног у препричавању, причању и описивању	- слуша - посматра - прича - практично комуницира - манипулише сликама - чита текстове, - активно учествује у причању, чита и анализира непознате текстове	-Истрживање -симулација -пројекат -учење путем открића	Самостално посматра и уочава богатство облика, боја, звукова и гласова у природи (у шуми, на ливади, у парку); Изражава сопствене утиске о околини
МАТЕМАТИКА	- Разговара и стимулише на логичко закључивање -Упућује ученика да уочавају, упоређују, закључују - Разговором наводи на логичко мишљење и закључивање - Припрема задатке по нивоима -Показује, објашњава и припрема моделе за мерење	-посматрање -проучавање -слушање -упоређивање -дружење -усвајање нових знања -проширивање знања, искустава -утврђивање и конкретизација знања	- учење путем откривања - истраживање - симулација - решавање проблема -кооперативно учење	- Примени стечена знања о мерењу и јединицама мере у природи; - Самостално сабира и одузима-решавањем текстуалних задатака из свакодневне ситуације.

ПРИРОДА И ДРУШТВО	Утврђује претходна знања и искуства; Повезује нова знања са искуствима ученика; Даје упутства, усмерава, подстиче, показује; Објашњава садржај на развојно примерен начин ученицима; Организује активности ученика и координира радом ученика; Објашњава нове речи;	- посматра - препознаје - описује - прати - практикује - игра се - процењује - испољава - упоређује - именује - симболички бележи	- вербалне; - илустративна; - демонстративна, - смислено вербално рецептивно учење; - кооперативно учење;	- Зна да се снађе у простору и времену; - Зна да разликује живу и неживу природу; - Има одговоран однос према својој околини;
МУЗИЧКА КУЛТУРА	- Објашњава и упућује да свирају на дечјим инструментима - Демонстрира покрете за игру	- уочава - слуша - пева - изражава се - комуницира - истражује - свира	- учење путем откривања - истраживање - симулација - решавање проблема - кооперативно учење	- Самостално изводи народне дечје игре; - Изводи нове научене песме; - Бољи осети ритам и мелодију ; - Слободније пева пред одељењем
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	- Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, мотивише, - координира, развија кооперативност планира, - организује, посматра, демонстрира, - похваљује, - разговара	- Ходају и трче на различите начине, - раде вежбе обликовања, - играју се дечијих игара, - скаче у даљ, увис, - прескаче вијачу, - баца и хвата лопту на различите начине, - пењу се на различите начине уз различите предмете, - клечи, чучи, скаче, одскаче, накаче,	- демонстративна, - дијалогска, - метода практичног вежбања, - метода усменог излагања	- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - поштује правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа;

		прескаче, -диже и носи реквизите самостално и у групи, или пару, -дружи се, навија, процењује,		– прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
ЛИКОВНА КУЛТУРА	- Ствара услове за креативно опажање - Упућује ученике на самостално стварање Прати и коригује рад ученика	- посматра - дискутује-комуницира - закључује - црта - слика - лепи - мисли - креира	-учење путем откривања -истраживање -решавање проблема -кооперативно учење - учење целовитих делатности - дивергентно учење	- Прикупи материјале из непосредног окружења (природе) и формира нову занимљиву целину - Радо ће показати своју оригиналност и креативност.
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	- Припрема потребан материјал - Планира садржаје - Поставља циљеве рада	- уочава - слуша - пева - изражава се - комуницира - истражује -свира	- радионице, - симулације -играње улога -студије случаја -дискусије - мини истраживања	- Зна да цени другарство и пријатељство - Поштује разлике и уважава својих и туђих потреба
	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ			
Наставне области	Активности наставника	Активности ученика	Методе наставе и учења	ИСХОДИ По завршетку наставе у природи ученик ће бити у стању да:

ПЕШАЧКИ ИЗЛЕТИ рекреативно – сазнајног карактера	- организује -планира садржаје -поставља циљеве рада	- уочава - слуша - изражава се - комуницира - истражује	-учење путем откривања -истраживање -симулација -решавање проблема -кооперативно учење	- има правилан однос према околини - покаже своју спретност - покаже и изрази нова знања на новим природним објектима - жели да проведе штовише времена у природи
КУЛТУРНО – ЗАБАВНЕ АКТИВНОСТИ	- организује -планира садржаје -поставља циљеве рада -упознаје	- уочава - слуша - пева - изражава се - комуницира - истражује - свира	- учење путем откривања - истраживање - симулација - пројекат - решавање проблема -кооперативно учење	- Зна шта је лепо и осећа задовољство у томе. - Радо ће учествовати у такмичању. - Показује своју креативност и оригиналност.
ЧАС ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ	- Упућује на практичну примену - Даје упутства за истраживачки рад и презентацију	- слуша - разговара - брине - користи - истражује - бележи - илуструје - игра се и имитира	-учење путем откривања -истраживање -решавање проблема -кооперативно учење	- Имаће развијен осећај за другарство. - Знаће да се понаша у различитим животним ситуацијама. - Имаће развијен осећај за припадност групи, толеранцију и тимски рад у групи.